

22 сакавіка 2001 г.

ПАЛІТЫЧНАЯ СЦЭНА

Пяць міфаў пра БНР і яе Раду

З надыходам 25 сакавіка - гадавіны ўтварэння БНР - афіцыйныя тэлебачанье, рады ды прэса актыўнікі тэорыі, створаныя яшчэ ў камуністычныя гады пра адноўленую беларускую дзяржаву. Шмат выдумляеца і пра найвайшэйшыя ворган БНР - Раду. Камуністычных лектараў зміняюць лукашэнкаўскія, да старых міфаў дадаюць новыя. Але мэта, калі выказаць яе коратка, застаецца ранейшай - скапамэтаваць БНР і яе Раду. Даказаць, што беларусы ня здольныя пражывіць асобна ад Рәсей, няздольныя ўвогуле стварыць незалежную дзяржаву. На некаторых з такіх міфаў і хачё бы спыніцца.

1. Нібыта нельга казаць пра існаваньне паўнавартаснай сувэрэннай дзяржавы, паколькі БНР не была прызнаная большасцю дзяржаваў

Большасцю дзяржаваў не былі прызнаны і Савецкая Рәсей, а потым і Савецкі Саюз (ЗША ўсталівалі з Москвой дыпляматычныя адносіны толькі на пачатку 30-х гадоў) - аднак жа гісторыкі адлічваюць тэрмін утварэння савецкай дзяржавы па факту, з 7 лістапада 1917 году, што лагічна (ці мо, усё ж, варта з моманту ўставяньня дыпляматычных адносінаў з ЗША?).

БНР была прызнаная Чехіяй, Літвой, Эстоніяй, Грузіяй, Азербайджанам, Украінай - пералік быў бы большы, каб праз дзесяць месяціў свайго ўтварэння новая беларуская дзяржава не была б патопленая ў крыўі бальшавіцкімі войскамі. БНР мела ўсе асноўныя атрыбуты дзяржаўнасці - бел-чырвона-белы сцяг, герб «Пагоня», вышэйшыя ворганы (Раду), урад і дыпляматычныя місіі ў некаторых краінах.

2. Нібыта БНР была ўтвораная нямецкімі кайзерам, а Рада БНР дзейнічала па загаду З Берліну

У звароце Нямецкаму Імперскому канцлеру кіраўніку дэлегацыі БНР нагадваў, што «Рада з'явілася да носьбітав Вярхоўнай улады Нямецчыны з просьбай наконт абароны беларускай дзяржаўнасці й яе падтрымкі. На абодва гэтыя звароты з боку Нямецчыны паступіў адказ, з якога вынікае, што перашкодай да прызнання незалежнасці Беларусі зьяўляеца Брасцкая дамова паміж Нямецчыной і Рәсейскай Савецкай Федэратыўнай Рэспублікай, паводле якой Нямецчына авансавалася не падтрымліваць новых дзяржаўных ўтварэнняў на тэрыторыі Рәсей».

У цытаваным вышэй лісце зъмешчаны яшчэ адзін заклік да нямецкага ўраду «афіцыйна прызнаць незалежнасць Беларусі й даць магчымасць Беларускаму ўраду ажыццяўляць паўнамоцтвы функцыі дзяржаўнага будаўніцтва і кіравання, а роўна і арганізацію ўзброенай сілы ў мэтах самаабароны... Дэлегацыя мяркуе, што такія спрыяльнія стасункі з боку Нямецчыны паслужаць падставаю для сяброўскіх адносінаў абодвух дзяржаваў у будучыні».

Зварот кіраўніцтва новаўтворанай дзяржавы з просьбай наконт яе прызнання да іншых, тым больш магутных дзяржаваў (у дадзеным выпадку да Нямецчыны) - абсалютна натуральная зъява; як раз ненармальная, калі такія заходы ня робяцца. Дарэчы, аналагічны зварот быў накіраваны і да Аўстрый.

Зъвернем увагу - гаворка ідзе пра раўнапраўныя адносіны. Беларусь успрымаеца кіраўніцтвам БНР як сувэрэнную дзяржаву, якая павінна вырашыць свой лёс самас-

4. Нібыта ў часы другой сусветнай вайны Рада БНР супрацоўнічала зь нямецкімі акупантамі

Рада БНР не могла супрацоўнічаць з акупантамі хоць бы таму, што знаходзілася па-за межамі Беларусі. У прыватнасці, Прэзыдэнт Рады БНР Васіль Захарка вымушаны быў жыць ў Празе. Пра ягоныя ўзаемадносіны зь немцамі можа съведчыць хоць бы тое, што пасля яго съмерці нямецкія акупанты ўлады ў Чэхіі забаранілі на надмагільлі Васіля Захаркі зрабіць надпіс. Пасля съмерці спадара Захаркі прэзыдэнтам БНР стаў Абрамчык, які таксама быў ў выгнанні.

У часы нямецкай акупации ў Беларусі дзейнічала Беларуская Цэнтральная Рада на чале з Р. Астроўскім, якая стасункаў з Радай БНР ня мела.

5. Нібыта - «недавно какі-то Сурвілла появіўся, давяносто три года ему, создал в США руководство некое, короновали Позняка» (з выступу Аляксандра Лукашэнкі ў расейской Дзяржаўной Думе, 28 кастрычніка 1999 году)

Цяжка каментаваць Лукашэнку. Бо часам з патоку ягонай съядомасыці немагчыма вылучыць нейкую канкрэтную думку. І тым не менш...

Ні Канстытуцый ЗША, ні статутам арганізацыі ў беларускай дыяспары пасада «каралія» не прадугледжана. У ЗША навогул не прызнаюцца саслоўнія тытулы кішталту «барон», «граф», «герцаг». (А дэпутатаў і прэзыдэнтаў прызнаюць толькі законна абраних). Што да Рады БНР, дык у яе склад Зянон Станіслававіч Пазняк не ўваходзіць. Хаця яму гэта прапаноўвалася (Пазняк устрымаўся з павных палітычных меркаванняў).

11 красавіка 1936 году ў Стоўбцах на сямінастайніка і мастака Уладзімера Шыманца нарадзілася дзяўчынка, якія далі імя Івонка, з чаго і вынікае, што цяперашняя Старшыня (Прэзыдэнт) Рады БНР - жаночага полу, і што ёй яшчэ вельмі далёка да 93-х гадоў.

Спадарыны Сурвілла скончыла Сарбонскі юнівэрсітэт (Парыж) па спецыяльнасці мовазнаўства - вывучаала скандынаўскія мовы. Апроч таго, свабодна валодае ангельскай, французскай і гішпанскай. Роднай мовай лічыць беларускую. Выховаўве дзіўючых дачок (Ганна - матэматык, Паўліна - музыказнаўца, нядыўна абараніла дысэртацию і стала прафесарам) і ўнукай. З 1969 году працавала кіраўніком аддзелу ў Канадzkім фэдэральным бюро перакладаў, з 1989 і да моманту абранині Старшынёй Рады БНР у 1997 годзе ўзначальвала Канадзкі Фонд дапамогі ахвярам Чарнобыля ў Беларусі, якія сабраў і перадаў дапамогу ў мільёны доляраў.

Што да складу Рады БНР, дык хадзя ўсе ўваходзяць і паважнай людзі сталага веку, але пасля рэарганізацыі ў 1997 годзе ці не палову складаюць асобы маладзейшыя за 40 гадоў (а самаму маладому няма і 30). Гэта - эканамісты, юрысты, навукоўцы, выкладчыкі, прадпрымальнікі, праграмісты, мастакі, журналісты (прычым, людзі не апошняя ў сваіх прафесіях). Яны жывуць у ЗША, Канадзе, Аўстраліі, Вялікабрытаніі, Францыі, Бельгіі, Нямецчыне, Чэхіі, Літве - але робяць усё мажлівае, каб Беларусь вярнулася да дэмакраты.

Сяргей Навумчык,
Намеснік Старшыні Рады БНР

У Гродне з'явілася БАМП

У Гарадзенскім Доме культуры адбылася прэзентацыя мясцовых філіяў Беларускага Аб'яднання маладых палітыкаў (БАМП).

У сваім выступе старшыня Гарадзенскай арганізацыі БАМП Юрый Істомін адзначыў, што асноўная задача яго арганізацыі з'явілася фармаванне якасна новай палітычнай кіраўнічай эліты Беларусі.

Пасля афіцыйнай часткі адбыўся канцэрт фальклорнага гурта «Стары Ольса» з Гомеля.

Ул. інф.

Джон Армстронг: «Урад ЗША памятае 1410, 1514, 1863, 1918, 1991, 1996 гады беларускай гісторыі...»

Беларусы ЗША началі с'вяткаваць 83-я ўгодкі БНР. У Нью-Ёрку праішла сіяточная імпрэза. З прамовай да прысутных з'явіўніўся кіраўнік беларускага аддзелу Дзярждэпартамэнту ЗША Джон Армстронг, які прыляпіце з Вашынгтону на некалькі гадзінай адмыслова для ўзделу ў с'вяце.

Дзярждэпартамэнту ЗША, памятае пра Андрэя Клімава, што знаходзіцца ў турме. Памятае і парляманцкія выбары ў Беларусі, праведзеныя ў кастрычніку 2000 году, якія былі далёкія ад свабодных і незалежных і не былі прызнаныя за легітимныя сусветнай спольнасцю.

- Сёння беларуская дыяспара, - сказаў Джон Армстронг, - адзначаючы Дзень 25 сакавіка, такім чынам вядзе барацьбу з аўтарытарнай уладай на Бацькаўшчыне. БНР - гэта была рэінкарнацыя, адраджэнне таго, што заслугоўвае беларускі народ: свабоды, дэмакратыі й незалежнасці, - упэўненім Джон Армстронг. - Добрая памяць пра мінушынчу ёсьць добрая дапамога для стварэння будучыні. Тыя людзі, што кажуць, нібыта грамадзяне Беларусі ня ўстане стварыць сваю дэмакратычную дзяржаву, праста ня ведаюць, як беларусы абаранялі ўласную свабоду пад Грундвалдам і Воршы, якія прости забыліся на вокіч «За нашу і вашу свабоду».

Ва ўрада ЗША, за значчы ўрад ЗША, з'явіўся і Аляксандар Лукашэнка, якія застаюцца дэмакратыі ў залежнасці Беларусі. Скончыў свой выступ спадар Джон Армстронг па-беларуску, словамі «Жыве Беларусь!». Апрача таго, на сустрэчы выступілі кіраўнікі беларускіх арганізацый і госьці. У сваім выступе кіраўнік Беларускі-Амэрыканскага Задзіночання Антон Шукляйц згадаў тыя часы, калі ён адзначаў Дзень БНР у Захадній Беларусі разам з Антонам Луцкевічам і Янкам Станкевічам.

Старшыня Рады БНР Івонка Сурвілла вызначыла стварэнне БНР як важнейшую падзею XX стагодзінды.

- Нашыя продкі, - сказала Івонка Сурвілла, - мелі мужнасць зрабіць гэты крок, і я жадаю сілы і мужнасць ўсім беларусам, што змагаюцца зараз за незалежнасць Беларусі.

Лідар БНФ Зянон Пазняк у сваім выступе адзначыў зъмену лёзунга сёняшняга вызвольнага руху ў Беларусі - не правы чалавек, а незалежнасць Беларусі. Прывітальныя лісты беларусам Нью-Ёрку даслаў Сямён Шарэцкі і Васіль Быкаў, а таксама беларусы зь іншых краінаў.

Галіна Прыгара, Нью-Ёрк

Безвыніковы паход Статкевіча

Лідар Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Народная Грамада) Мікалай Статкевіч у парушэнне рашэння з'езда партыі зрабіў чарговую спробу трапіць у лукашэнкаўскую «палатку». Падчас давыбараў па выніках першага тура галасавання, што адбыўся 18 сакавіка, ён заняў трэцяе месца і згубіў усякі надзеі патрапіць у цяперашні беларускі парламент, які не прызнае сусветную спольнасць.

Першае месца на Калінускай выбарчай акрузе горада Менска 30 працэнтаму галасоў атрымаў бізнесовец Нарэйка. У другім туры давыбараў з ім будзе весці барацьбу намесніца старшыні адміністрацыі гэтага раёна сталіцы Бур'як. Яна, як і Мікола Статкевіч, набрала 23 працэнты галасоў. Але яе перавага перад Статкевічам, паводле папярэдніх дадзеных, вызначылася у 158 галасоў.

Міхась Карпейчык

